

JAG
VILL
VETA

ŽELIM DA ZNAM
KAKO JE TO BITI MLAD
& ŽIVETI SA ZAŠTIĆENIM
LIČNIM PODACIMA

www.jagvillveta.se

Ova brošura je namenjena mladima koji žive sa zaštićenim ličnim podacima. Državni organ za zaštitu prava žrtava krivičnog dela (Brottsoffermyndigheten) i Dečiji ombudsman (Barnombudsmannen) su zajedno napravili ovu brošuru. Informacije u njoj su zasnovane na pričama drugih mladih osoba koje žive sa zaštićenim ličnim podacima. Citati u brošuri su preuzeti iz izveštaja dečijeg ombudsmana «Nezaštićen» (Oskyddad).

Na www.jagvillveta.se postoji više informacija, između ostalog o krivičnim delima, reakcijama, podršci i zaštiti.

U Švedskoj više od 4 000 dece i mladih živi sa zaštićenim ličnim podacima. Mnoga od ove dece i mladih, ili neko iz njihovih porodica, bili su ugroženi ili izloženi zlostavljanju. Opasnost najčešće predstavlja neko od članova porodice, na primer tata, očuh, mama ili drugi rođaci.

ZAŠTIĆENI LIČNI PODACI POMAŽU DA SE OSJEĆATE SIGURNO

Sva deca imaju pravo na život bez pretnji i nasilja. Zaštićeni lični podaci služe da bi deca i mladi koji su doživeli nasilje mogli da se osećaju sigurno i da bi bili zaštićeni od toga da ponovo dožive nasilje.

»OSEĆAM SE VEOMA SIGURNO SA ZAŠTIĆENIM IDENTITETOM. ZAISTA SE TAKO OSEĆAM. TO JE VEOMA LIJEP OSEĆAJ.«

Rebecka

DEO DECE I MLADIH MORA DA NAPUSTI SVOJE PORODICE

Većina dece i mladih, koji žive sa zaštićenim ličnim podacima, živi sa najmanje jednim roditeljem, ali postoje i oni koji moraju da napuste celu porodicu. U tom slučaju, najčešće počinju da žive u nekoj drugoj porodici. Ta porodica se naziva hraniteljska porodica.

Postoje tri vrste zaštićenih ličnih podataka

Zaštita koja se dobija zavisi od toga koliko je opasna situacija u kojoj se osoba nalazi.

1. Podaci označeni kao poverljivi (sekretessmarkering). Ako su podaci neke osobe označeni kao poverljivi, škola, ustanove zdravstvene zaštite, socijalna služba i drugi državni organi moraju da budu posebno pažljivi prilikom davanja adrese i broja telefona te osobe. Označenost podataka kao poverljivih važi po godinu dana.

2. Pravo da se ostane prijavljen na prethodnom mestu prebivališta (kvarskrivning). U ovom slučaju, nova adresa ne postoji ni u jednom registru i samo Poreska uprava (Skatteverket) zna gde ta osoba zaista živi. Pravo da se ostane prijavljen na prethodnom mestu prebivališta važi najviše tri godine odjednom.

3. Fingirani, odnosno izmišljeni lični podaci (Fingerade personuppgifter). U ovom slučaju se dobija potpuno nov identitet. To znači da se dobija novo ime i nov matični broj. To je najveća moguća zaštita koja može da se dobije.

POČETI OD POČETKA

Ko treba da zna u novoj školi?

U novoj školi direktor uvek treba da zna da neka osoba živi sa zaštićenim ličnim podacima. Potom se, zajedno sa direktorom, odlučuje o tome ko još u školi to treba da zna. Ponekad to znaju samo direktor i mentor, ponekad to zna mnogo osoba u školi.

Šta treba reći kada neko pita?

Deca imaju pravo da znaju zašto su njihovi lični podaci zaštićeni, kao i da dobiju pomoć odraslih kada je reč o tome šta smeju da govore i šta smeju da odgovaraju kada im drugi postavljaju nezgodna pitanja. Nezgodna pitanja mogu da budu pitanja o tome gde je osoba ranije živela, zašto se ne sreće sa roditeljem od kog se krije ili zašto se ne nalazi na spisku učenika u odeljenju ili na odeljenskoj fotografiji.

Nije sve opasno pričati

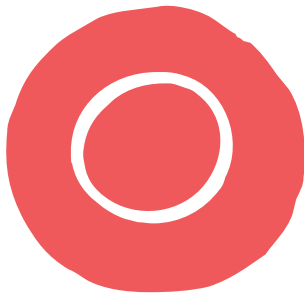
Jedan deo stvari mora da se drži u tajnosti, ali nije sve opasno pričati. Ako osoba o sebi ne govori ništa, to može da dovede do toga da drugi postanu radoznali i da postavljaju više pitanja. Zato može da bude dobro reći neke stvari o sebi.

Dobro je zajedno sa porodicom sa kojom se živi doneti odluku o tome šta govoriti o svojoj porodici i poreklu. Rizik od razotkrivanja se smanjuje ako svi pričaju istu priču. Takođe je i lakše odgovarati na pitanja ako su odgovori smišljeni unapred.

Teško je živeti sa zaštićenim ličnim podacima

Kada neko živi sa zaštićenim ličnim podacima i ne može da govori svoje pravo ime ili da kaže gde živi, mnoge uobičajene stvari postaju komplikovane i teške. Postaje teže učestvovati u aktivnostima u slobodno vreme, biti prisutan na socijalnim mrežama, kupovati stvari preko interneta, tražiti dodatni posao ili imati člansku kartu biblioteke. Mora se voditi računa o pojavljivanju na fotografijama kao i o tome da se drugima ne priča previše o sebi.

Mnoga deca i mladi sa zaštićenim ličnim podacima se osećaju usamljeno. Osoba može da se oseća kao da vara ili laže kada ne može svojim prijateljima da govori o tome gde je ranije živela ili kako se zove. Kada neko ne može iskreno da govori o sebi, toj osobi je teško da oseća bliskost sa prijateljima ili sa osobama sa kojima se druži.

»NE ŽELIM DA MNOGO VREMENA PROVODIM SA DRUGARIMA JER NE ŽELIM DA MI SE POSTAVLJAJU PITANJA I SLIČNO. TO MNOGO UTIČE NA MENE.«

Sofia

Da li ste odrasli sa zaštićenim podacima?

Mnoga deca i mladi žive sa zaštićenim ličnim podacima još od kad su bili veoma mali. U takvim slučajevima oni ne znaju mnogo o tome zašto je to tako. Odraslima je, takođe, teško da razumeju da je deci kada porastu potrebno da znaju više o tome zašto žive sa zaštitom. Odrasli često ne znaju zbog čega će detetu da bude teško u školi, u slobodno vreme ili sa drugarima kada žive sa zaštićenim ličnim podacima.

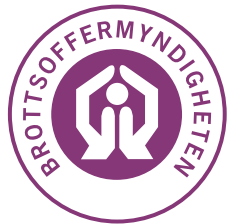
Onaj ko ima zaštićene lične podatke i želi da zna zašto, može o tome da pita nekog odraslog ko zna da ta osoba živi sa zaštićenim ličnim podacima. Ako odrasli sa kojima ta osoba živi ne mogu da odgovore, pomoć može da se dobije od neke druge odrasle osobe. Škola, socijalna služba ili policija mogu da pomognu i da odgovore na pitanja.

Saveti od drugih mladih (iz izveštaja dečijeg ombudsmana «Nezaštićen»)

- Ne dozvoli da "zaštićen identitet" upravlja tvojim životom. Ti zaslužiš više!
- Uvek sa sobom vodi neku odraslu osobu kada, na primer, treba da ideš u bolnicu. Ako to ne uradiš, moraćeš da provedeš sate objašnjavajući svoju situaciju medicinskim sestrama pre nego što ćeš moći bilo šta da obaviš.
- Isplaniraj sa porodicom, pre nego što kreneš u novu školu ili pre nego što se preselite, kako će tvoja prošlost da izgleda. Smislite nešto čega će cela porodica da se pridržava. U suprotnom će ljudi, pre ili kasnije, da primete da nešto nije kako treba i pitanja će početi da se nižu.
- Pokušajte da koristite promenjena imena (...) Tada će sve biti lakše.
- Reci šta imaš! Odrasli treba da budu od pomoći, a ne da odmažu!

WWW.JAGVILLVETA.SE

Na www.jagvillveta.se možeš da pročitaš više o različitim krivičnim delima, o podršci i pomoći i o tome kakav je osećaj doživeti krivično delo. Tu, takođe, postoje priče i saveti druge dece koja žive sa zaštićenim ličnim podacima.

BROTTSOFFERMYNDIGHETEN

Box 470, 901 09 Umeå

Tel: 090-70 82 00

registrator@brottsoffermyndigheten.se

www.brottsoffermyndigheten.se

www.rattegangsskolan.se

www.jagvillveta.se